
ROZVOJ KREATIVNÍHO MYŠLENÍ

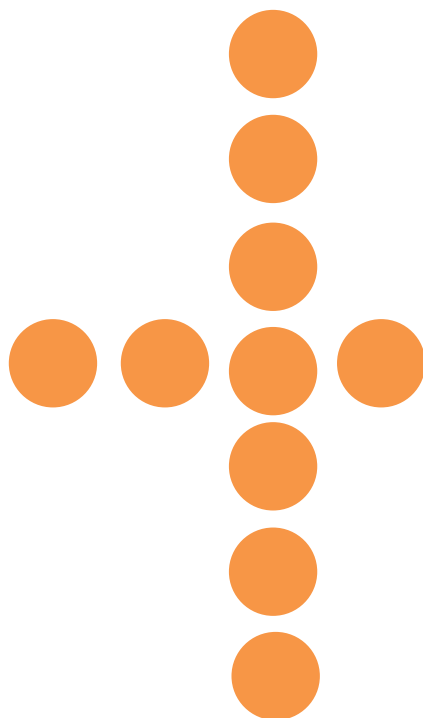
KREATIVNÍ MYŠLENÍ

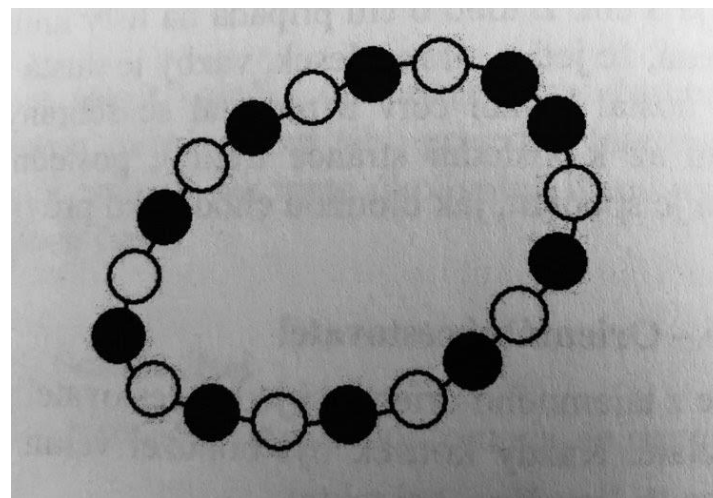
Mýty o kreativitě

“ Kreativní lidé jsou geniální a zvláštní schopnosti jsou jim vrozené, kreativita je častější u lidí s homosexuální orientací, kreativitu je možno zvyšovat alkoholem a návykovými látkami, kreativita je jen krůček od šílenství, kreativita nezbytně vyžaduje záblesk inspirace, kreativita může být vyvolána brainstormingem a podobnými technikami. (Žák, 2004)

Přemístěte pouze dvě mince tvořící nepravidelný kříž a vytvořte zcela pravidelný kříž, jehož ramena musí být stejně dlouhá. Žádnou minci nesmíte odebrat.

Na stole leží jehly, žárovky, propiska, kladívko, staré noviny a šňůra perel. Na šňůře se střídají černé a bílé perly, až na jedno místo. Cílem je dosáhnout toho, aby se perly pravidelně střídaly. Šňůra se však nedá rozvázat ani přetrhnout.

Malá a velká kreativita

Keith Sawyer (Zig Zag: The Surprising Path to Greater Creativity, 2013)

- vede k podstatným změnám v celospolečenském kontextu
- nemá zásadní význam pro naši realitu, může produkovat drobná zlepšení

**When you know you are not
made for the fancy art world but
you keep trying anyway**

IG TheArtGorgeous

Bariéry tvořivosti

- kritická povaha
- strach
- netvůrčí způsob řešení konfliktů
- špatný stav skupiny
- nevhodný způsob dotazování
- špatné vymezení problému
- bariéry kultury a prostředí
- konzervativní zvyklosti
- myšlenková nepružnost
- neschopnost změnit úhel pohledu
- potřeba moci a kontroly
- pesimismus
- stres
- časová tíseň
- agrese
- lenost, nedostatek vůle
- útěk před problémem
- racionalizace
- biologické vlivy (špatná tělesná kondice, špatná dieta)

Divergentní a laterální myšlení

— **Joy Paul Guilford** „divergentní myšlení“; Guilfordův test neobvyklého použití

— **Edward de Bono** „laterální myšlení“ (Lateral Thinking for Management: A Handbook, 1971)

Konvergentní, vertikální myšlení	Divergentní, laterální myšlení
Logické, racionální	Hravé, asociativní
Jednosměrné, sbíhavé	Mnohoseměrné, rozbíhavé
Zůstat u tématu	Odchylovat se od tématu
Homogenní, bezesporné	Heterogenní, akceptace odporu
Osvědčené metody řešení	Nalézání nových metod
Kritické připomínky myšlení zlepšují	Kritické připomínky myšlení ztěžují
Jedno správné řešení	Mnoho originálních řešení

Člověk myslí sémanticky...

Ferdinand de Saussure
Sémiotika „o znacích“
Sémantika „o významech
znaků“

... kreativita je schopnost
vytvářet jiné než triviální
vazby mezi pojmy

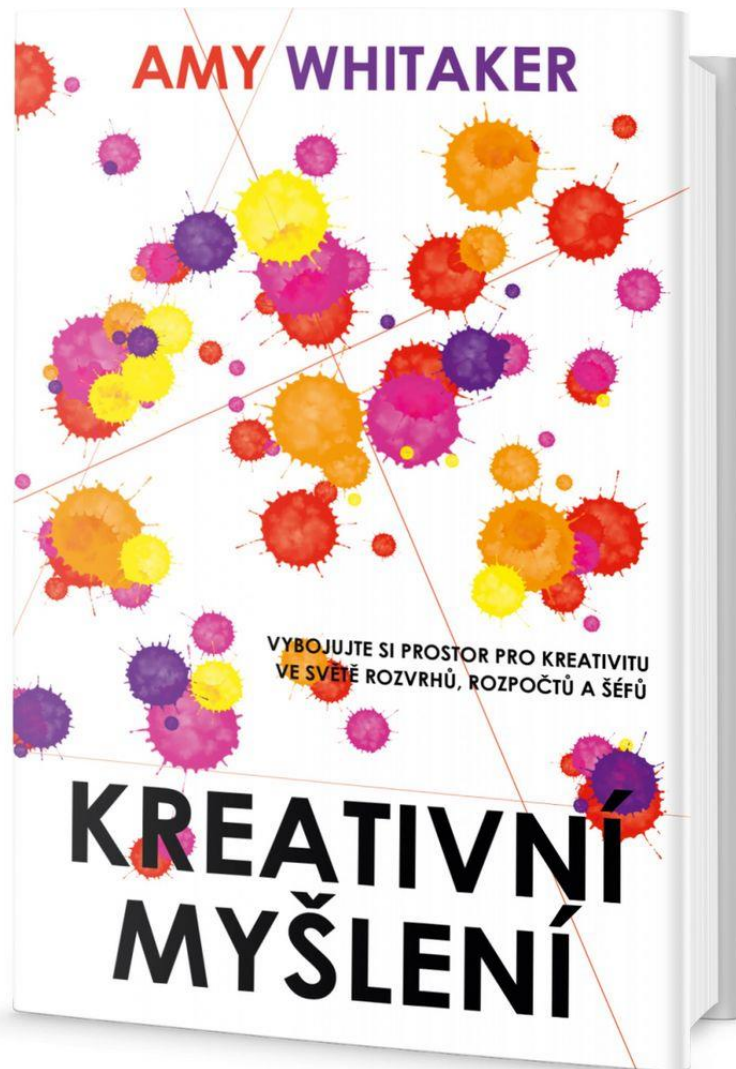
Jak podpořit kreativní myšlení?

Mechanismy tvořivého myšlení

- Asociace
- Analogie
- Fantazie a intuice

... než přijdou nápady

- Fakta: co víme
- Kontext: co s tím souvisí
- Insight: proč to tak je (poznatek: lidé chtějí psa, insight: lidé chtějí společnost)
- SWOT, empatická mapa aj.
- Inspirace
- Ptejte se
- Navštivte svůj ateliér...

“ Většinou se do svého „ateliéru“ dostávám alespoň dvakrát týdně. Po osmi hodinách v práci nebo po několika přednáškách ve škole se snažím nejít hned domů, ale raději si vyberu nějakou kavárnu, do které se sama na pár hodin zašiju a udělám z ní svůj soukromý ateliér. (studující MKPR)

Brainstorming

Základní pravidla „otce brainstormingu“
Alexe Osborna (How To Think Up, 1942)

1. Zákaz kritiky
2. Uvolnění fantazie
3. Vzájemná inspirace
4. Kvantita nad kvalitou
5. Všichni jsme si rovni

Brainstormingové sezení

Moderátor +
účastníci

Optimum 4–8 lidí

— 50 % odborníci
z oboru

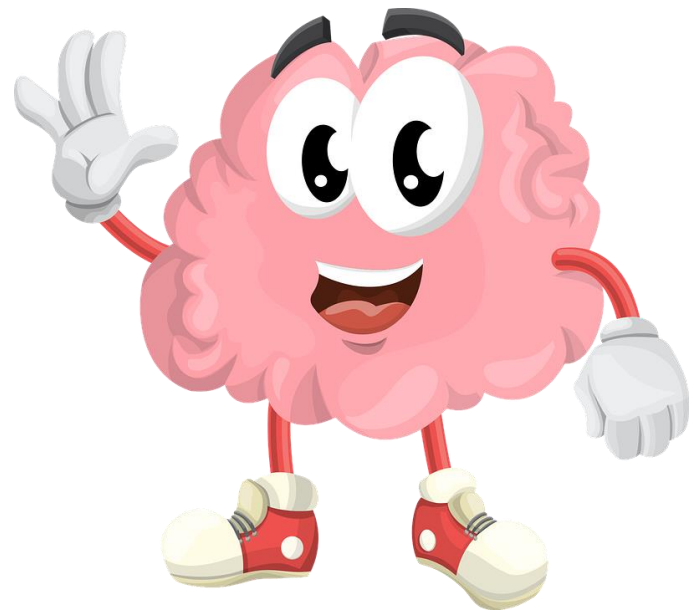
— 30 % odborníci
z příbuzných oborů

— 20 % laici

1. Pravidla
2. Definice problému
3. Rozcvička
4. Brainstorming
5. Vyhodnocení

Varianty brainstormingu

- klasický
- negativní
- vizuální
- rolestorming

Brainwriting

- brainwriting pool
- vynucený / strukturovaný brainwriting
- brainwriting 6-3-5
- brainwriting poker
- crawford slip

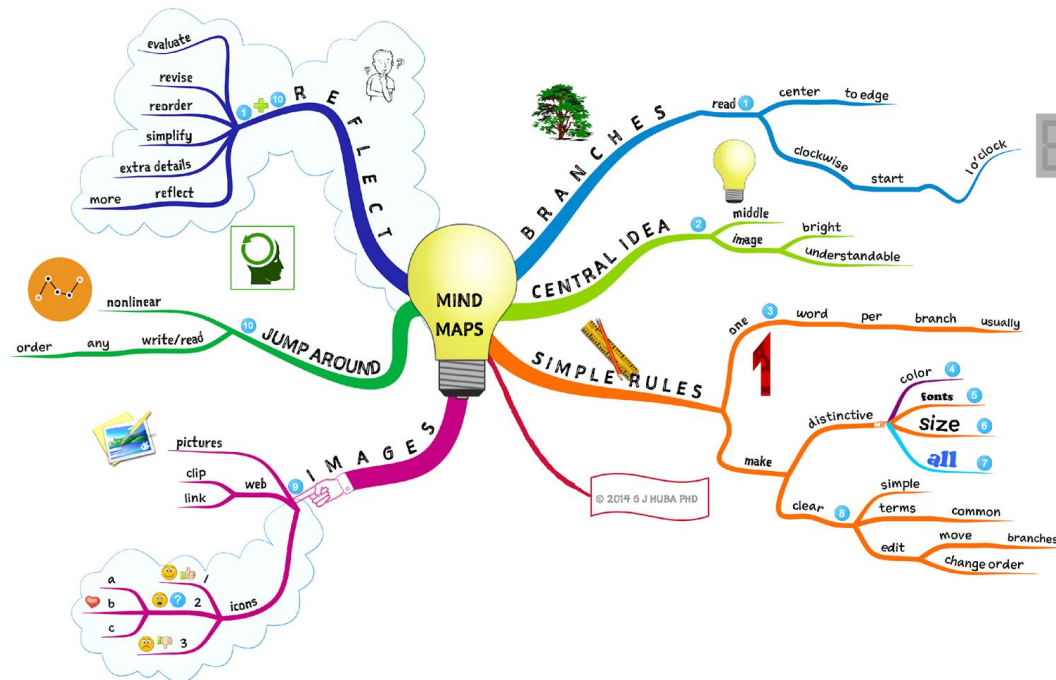

“ Nejvíce ve mně stimuluje kreativitu
zvědavost. Když si kladu víc a víc otázek,
tak mě to motivuje hledat a přicházet na
odpovědi a řešení. (studující MKPR)

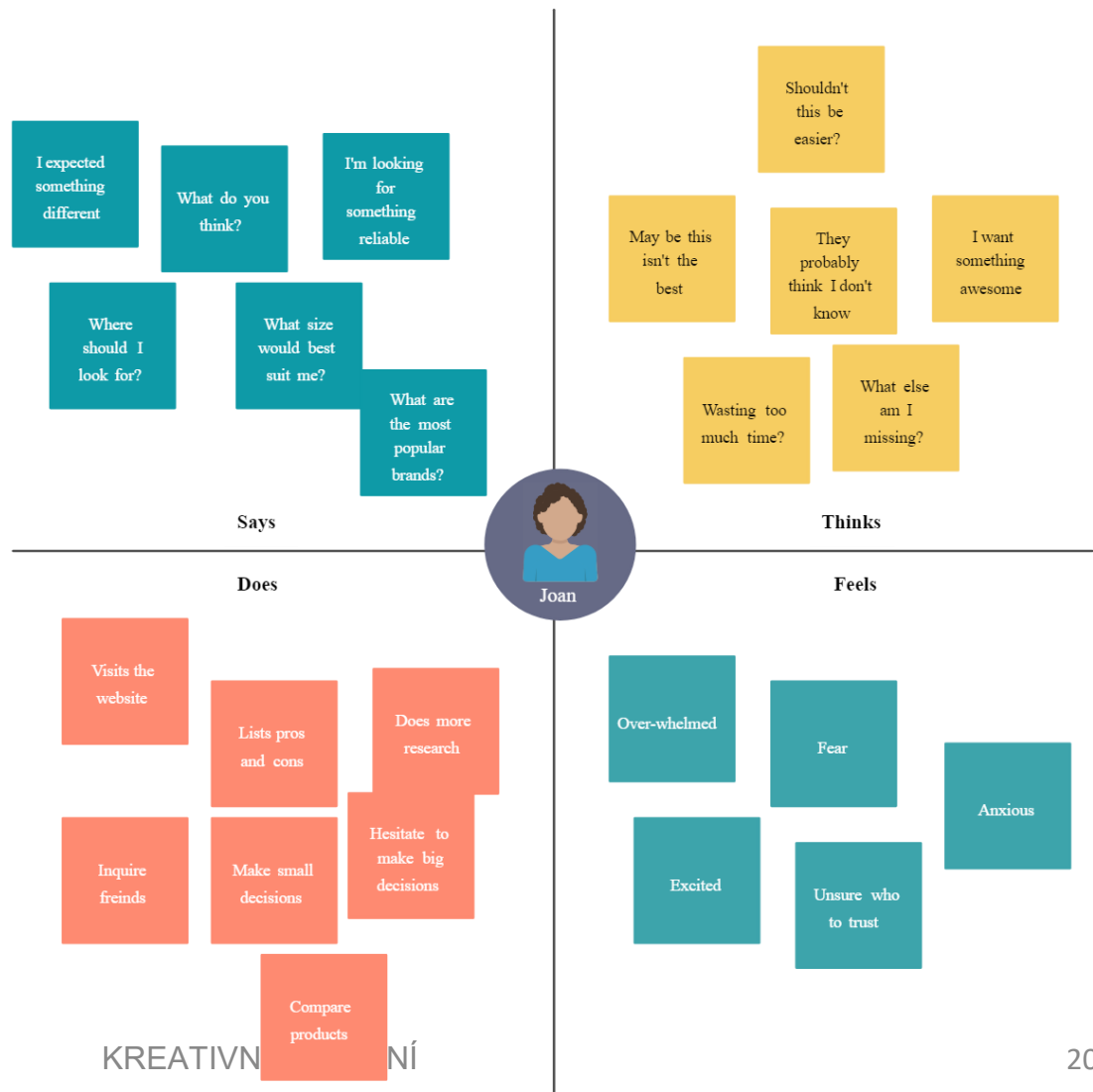
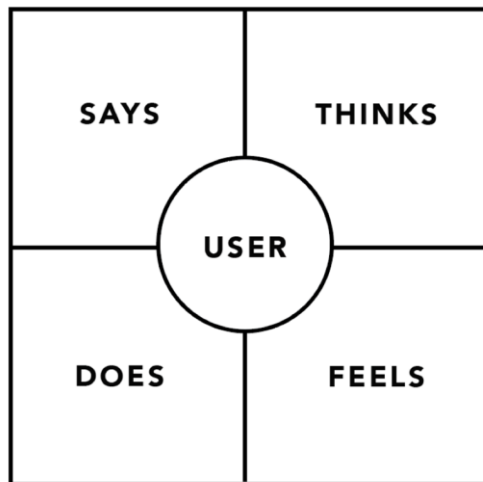
Myšlenkové mapy

Tony Buzan (The Mind Map Book, 1993)

- objevování neznámých skutečností
- pomoc k pochopení širě problematiky

Empatické mapy

“ Často se zamýšlím, jak by daný problém například vyřešil člověk sedící o pár míst před mnou. Tím jsem schopný dostat se ze své bubliny a najít nové typy inspirace.
(studující MKPR)

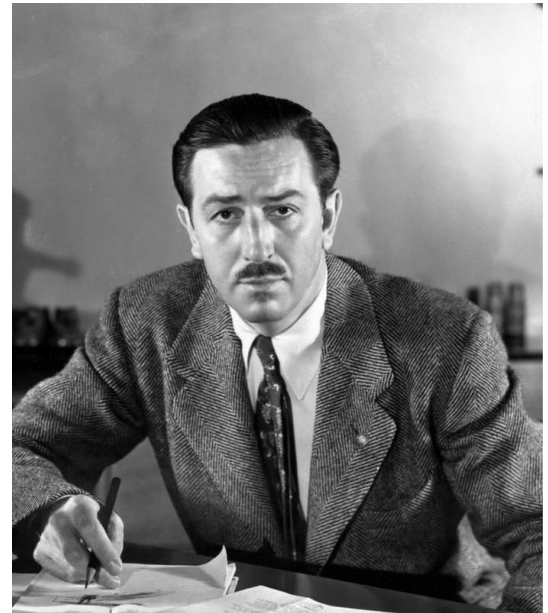
Tři myšlenkové židle

Snílek
Kritik

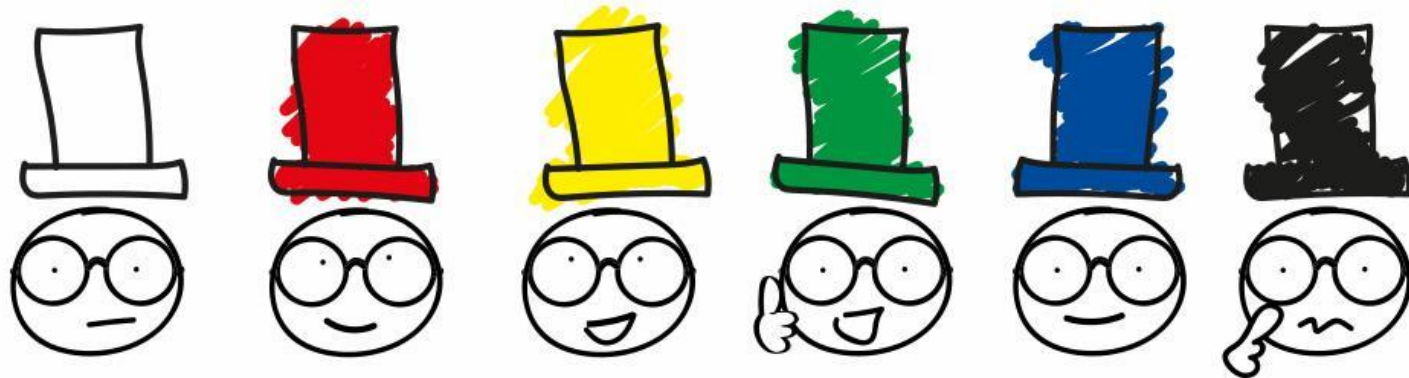

Realista

Šest myslících klobouků

Edward de Bono (Six Thinking Hats, 1985)

Fakta Pocity Optimismus Tvořivost Kontrola Kritika

“ Dále se také ztotožňuji s organizační oblastí tvorby, do které spadá například vymýšlení tzv. „to do“ seznamů, organizování si kalendáře podle dní a barev a jeho optimalizace, abych si v něm mohla vytvořit a vyčlenit čas i sama pro sebe a pro své tvoření a experimentování. (studující MKPR)

Kontrolní seznamy

- Rozvíjí vygenerované nápady
- Rozšiřují např. techniku brainstormingu

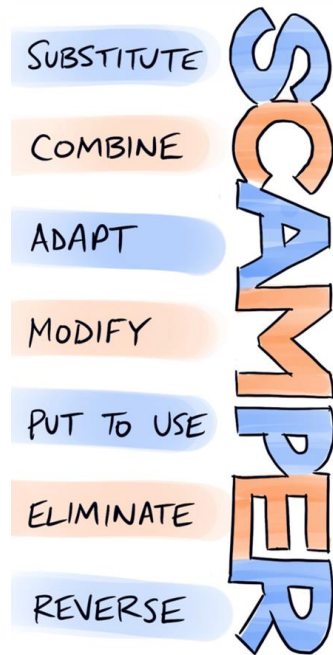
Osbornův seznam

1. Použít jinak?
2. Přirovnat k něčemu? Existuje tomu něco podobného? Čemu je to dobré? Je s tím něco srovnatelné?
3. Předělat? Nová barva, nový zvuk, nová vůně, nový smysl, nový pohyb, nový tvar...?
4. Zmenšit? Může být něco odstraněno? Může to být menší, tišší, světlejší, může se něco vynechat? Může se něco odlomit?
5. Zvětšit? Může se něco přidat? Může se něco zesílit? Zrychlit? Zjasnit?
6. Nahradit? Vyměnit barvu za jinou? Jiný materiál? Jiné místo? Jiný čas?
7. Přeskládat? Pracovat úplně naopak? Pozpátku? Obrátit postup? Změnit plus na minus?
8. Kombinovat? Spojit dva nápady do jednoho? Sloučit myšlenky navzájem?

A co kdybychom...

Michael Michalko (Thinkertoys: A Handbook of Creative-Thinking Techniques, 1991)

S=nahradit (Substitute)

C=kombinovat (Combine)

A=přirovnat k něčemu (Adapt)

M=upravit (Modify)

P=použít jinak (Put to other)

E=zmenšit (Eliminate)

R=vyměnit (Reverse)

+ M=zvětšit (Magnify)

+ R=přeskupit (Rearrange)

“ Pokud něco skutečně stimuluje mou kreativitu, jsou to hlubší konverzace, během kterých se mísí mé vlastní vědomé i podvědomé znalosti a způsoby myšlení se znalostmi a způsoby někoho dalšího. I zde ovšem nastává otázka, jak moc je výsledná „kreativní“ myšlenka dílem mého vlastního vědomí a nakolik je jen syntézou externích impulzů od ostatních a mým podvědomých impulzů. (studující MKPR)

Asociace

“ Účel cvičení je v tom, vytrhnout nás z obvyklých, strnulých drah vnímání a dovést nás do pozice nestability, která nám otevře cestu k novým myšlenkám. (De Bono)

- Sériové asociace
- Centrované asociace
- Kreativní abeceda
- Analýza podnětných slov
- Myšlenkové provokace

Analogie

— „obdoba, podobnost, shoda“

Arthur Koestler (The Act of Creation, 1964)

— Bisociace: nápad=střet a kombinace dvou myšlenek ze dvou myšlenkových dimenzí

— Bionika: inspirace v přírodě

“ Inspirují mě příběhy, ať už reálné, nebo fiktivní. Příběh dokáže probudit emoce, donutí mě se zamyslet. Je pro mě mimořádně inspirativní příběh nejen slyšet, ale také zažít nebo sama vymyslet. Příběhy nutí lidi cítit, a svět bez pocitů by byl podle mě hodně smutný svět. (studující MKPR)

“ Nedokážu být kreativní a tvořivá, když se uzavřu doma mezi čtyři bílé stěny – potřebuji podněty okolí, aby mne nabudily potřebnou inspirací.
(studující MKPR)

Zdroje

- HORŇÁK, Pavel. Kreativita v reklamě. Vyd. 1. Zlín: VeRBuM, 2014.
- CHADT, Karel, KOUŘIL, Lubomír a PECHOVÁ, Jana. Art of creativity, aneb, Kreativita jako klíčová kompetence v době změn. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009.
- LOSEKOOT, Michelle, #okreativite
- NÖLLKE, Matthias. Naučte se myslet kreativně: kreativní techniky pro váš úspěch v praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 2006.
- ŽÁK, Petr a René KAŠÍK. Kreativita a její rozvoj. Brno: Computer Press, c2004. Business books.